

Englannin-matkalta

16.—29. 3. 1981 vierailin kutsuttuna luennoitsijana Southamptonin yliopiston maantieteen laitoksessa. Professori K. J. Gregory, joka on kahdesti vierailut Helsingissä, esitti kutsun ja suoritti rahoitusjärjestelyt. Hänen ajatuksensa on, että Southamptonin ja Helsingin välille luotaisiin laitosten välinen luennoitsija- ja tutkijayhteys (*link*). Rahoittajina toimisivat British Council, Opetusministeriö ja Southamptonin yliopisto omien ohjelmiensa puitteissa.

Laitoksessa työskentelevät sekä kulttuuri- että luonnonmaantieteilijät yhdessä. Molemmat ovat vahvasti suuntautuneet tutkimuksissaan ja opetuksessa Englannin ulkopuolelle. Mm. Afrikka, Jordania, Portugali ja Sveitsi ovat tällaisina kohteina.

Laitoksen opetushenkilökunta käsittää kaksi professoria, yhden Readerin (vastaa lähinnä apulaisprofessoria meillä), neljä Senior Lectureriä ja 8 Lectureriä. Assistentteja ei ole meikäläisessä mielessä. Vuosittain otetaan n. 50 uutta opiskelijaa. Graduate-opiskelijoiden määrä on n. 20, ja he tekevät kokopäiväistä tutkimustyötä. Postgraduate-opiskelijoita, jotka tekevät väitöskirjaa, oli n. 10.

Laitoksessa työskentelee teknillisenä henkilökuntana mm. kolme sihteeriiä. Seurasin eräänä päivänä ennen luentoni alkua, kuinka prof. Gregory saneli 5 vastauskirjettä 15 minuutissa sihteerilleen, joka kirjoitti tekstit muistiin ja sen jälkeen puhtaaksi. Homma kävi kuin elokuvissa.

Laitoksella on Land Rover ja Opel-henkilöauto kenttäkursseja ja -tutkimuksia varten.

Laboratorio on esimerkiksi kelpaava. Tutkimusvälineistö on modernia ja käyttökelpoista. Kaikkalainen fluviaalialaan liittyvä tutkimus oli vahvasti esillä. Erityisongelmia ratkottiin mm. pedologian, siitepölyjen ja piilevien avulla. Hienosedimenttien raekokoja pystyttiin tutkimaan automaattisesti. Kentätutkimuksia tehtiin aivan kaupungissakin mm. urbaanin alueen hydrologiaa mittaamalla. Käytössä oli automaattiset näytteenottajat, jotka olivat kello-ohjattuja. Tietokonepäätteitä oli laitoksella käytössä useita. Ala oli vahvasti edustettuna, jopa niin että osa opiskelijoista sijoittuu pankkien ja tutkimuslaitosten tietokonetehtäviin käsittelemään hyvinkin monipuolisia aineistoja. Kun osaa niin saa työtä!

Taulukko 1. Southamptonin yliopiston maantieteen kolmannen vuoden opiskelijoiden valinnaiset kurssi- ja luentovaihtoehdot, joista on suoritettava kolme.

Applied hydrogeomorphology: the effects of man on fluvial and inshore process systems and possible strategies for the management of change.

Arctic and Alpine geomorphology: form and process in glacial and periglacial environments.

Development planning in advanced economies: development problems in industrialised countries and possible strategies for their solution.

Geographical perspectives on urban planning: an analysis of current urban issues and planning policies with particular reference to Britain.

Historical geography: source materials, techniques and methods in the field of historical geography.

Hydrology: the functioning of the basin hydrological cycle and some aspects of the effect of man on drainage basin dynamics.

Industrial geography: spatial patterns of economic activity and the process of industrial change in developed economies.

Middle East: the social and cultural geography and current issues in regional and economic development.

Quaternary ecology: the changing environment and ecology of the Ice Age and man's impact on the post-glacial landscape of Europe.

Resource management: problems created by man's use of biological and environmental resources and the possibilities for more rational management

Rural planning: problems and issues currently affecting rural areas in Britain and western Europe.
Tropical development studies: spatial problems and policies involved in the economic growth of less-developed countries.

Laitoksen kartografinen osasto toimii itsenäisenä tulosyksikkönä, joka teki tilaustöitä myös ulkopuolisille kustantaen osittain itsensä. Esimerkiksi laaja »helle-Atlas» piirrettiin laitoksessa korvausta vastaan. Piirtäjien määrä vaihteli kolmesta kuuteen työmäärästä riippuen.

Opetusvälineistä mainittakoon opetuslaboratorioissa olleet kasettinauhurihjatut diakojeet, joiden avulla opiskelijat pystyivät itse kuuntelemaan ja katselemaan kurssidemonstraatiot haluamanaan aikana ja toistamaan vaikeimmat kohdat halunsa mukaan. Opettaja on puhunut demonstraation nauhalta ja hankkinut kuva-aineiston. Sen lisäksi kurssiin kuului moniste. Teksti ja kuvat on tahdistettu valmiiksi esitykseksi.

Tutkimusmäärärahat ja jatkokoulutusvarat jaetaan Britanniassa Suomen Akatemian systeemistä poiketen. Siellä professori tai muu tutkija tai opettaja hakee apurahaa aiheelleen pestatakseen postgraduate-opiskelijan (fil. kand.) tekemään aiheesta väitöskirjan. Jos toimikunta hyväksyy aiheen, niin sen jälkeen haetaan etevä opiskelija mistä hyvänsä

korkeakoulusta työtä suorittamaan. Siirtyminen yliopistosta toiseen on suorastaan sääntö. Valinnan suorittaa työn ohjaaja. Seuraavassa joitain esimerkkejä aiheista, joita rahoitetaan:

Social Science Research Council 1981/82

- Spatial modelling of epidemiological events
- Spatial diffusion and epidemiological modelling
- The composition of national high unemployment; geographical aspects at a sub-regional scale
- The regional and urban impact of unemployment change
- The geography of crime

Natural Environment Research Council 1981/82

- Soil and debris movement in small catchment
- Granite weather profiles in Britain as an indicator of past climates
- Remote sensing applied to vegetation monitoring in Amboseli National Park, Kenya

Kaikki hyväksytyt aiheet julkaistaan listana. Toimikunnan päätös voi myös olla sellainen, että laitokseen, josta on haettu viittä apurahaa, annetaan kolme, ja laitoksen sisällä saadaan päättää, mitkä aiheet käynnist-

Taulukko 2. Southamptonin yliopiston maantieteen opetuksen rakenne kolmen ensimmäisen (undergraduate) opintovuoden osalta.

UNIVERSITY OF SOUTHAMPTON DEPARTMENT OF GEOGRAPHY Undergraduate Course Structure (Single Honours)

Term	YEAR 1			1st Long Vac ⁿ	YEAR 2			2nd Long Vac ⁿ	YEAR 3		
	AUTUMN	SPRING	SUMMER		AUTUMN	SPRING	SUMMER		AUTUMN	SPRING	SUMMER
	Environmental Processes				Landscape Change and Applied Physical Geography				Applied Hydrogeomorphology		
	Society and Space				Pattern and Process in Rural and Urban Societies				Arctic & Alpine Geomorphology		
	Principles of Geography I			Qualifying Examination	Principles of Geography II			Part I Examination	Development Planning in Advanced Economies		
	Regional Development in the EEC				Tropical Africa or North America or Historical Geography of the B I.				Field Course in Europe (2 weeks)	Historical Geography	
	South Hampshire				Techniques in Physical Geography				Hydrology		Part II Examination
	Practical Geography				Practical Geography				Industrial Geography		
	Supervisions		Course Essays		Supervisions (Projects)				Middle East		
	Ancillary Course or Certificate Course								Quaternary Ecology		
									Resource Management		
									Rural Planning		
									Tropical Development Studies		
									Geographical Perspectives on Urban Planning		
									Research Project		
										General Essay	
									Course Essays		

tään. Mielestäni tässä on hyvänä puolena se, että pyritään saamaan mahdollisimman hyvät tutkijat töihin. Ohjaaja suorittaa valinnan ja ohjaajan intresseissä on, että työ tehdään, sillä uudet post-graduate-opiskelijat riippuvat aiemmin tehdyistä töistä. Näin myös väitöskirjantekijä voi olla varma, että ohjausta on tiedossa. Samoin rahoitus on järjestyksessä kolmeksi vuodeksi.

Pääsin päiväksi Walesiin kenttäkurssia seuraamaan. Työskentely näytti pitkälti samansuuntaiselta kuin oma Lammin kurssimme. Erona oli, että asuttiin hotellissa meren rannalla. Niinpä maalajitutkimukset ja näytteiden käsittely oli siirretty laitoksen laboratorioon. Kenttäkurssilla keskityttiin nimenomaan kenttätöskentelyyn ja aineiston hankintaan. Illalla opiskelijat piirtelivät karttoja ja kuuntelivat demonstraatioita aina yhdeksään asti. Sitten ottivat iltapilsnerit hotellin pubissa ja menivät nukkumaan.

Päivän puheenaiheena oli »madame Thatcherin» korkeakoulujen kuristusohjelma. Menot pitäisi saada pienennetyiksi 15 % kaikissa korkeakouluissa. Tämä merkitsisi joka kuudennen viran lakkauttamista jne. Solidaarisuutta eri korkeakoulujen välillä on turha odottaa. Vanhat pitävät arvovalloillaan kiinni omista eduistaan. Uudet ovat konkurssiin edessä. Onkin jo tehty ehdotus, että suljettaisiin muutamia uusia korkeakouluja, niin tavoite saavutettaisiin muita kuristamatta.

Vierailun loppuksi pääsin osallistumaan kahden päivän aikana British Geomorphological Research Groupin 21. vuosikonferenssiin, jonka aiheena oli 'Problems of large scale geomorphology'. Kokoukseen oli kutsuttu lukuisia ulkomaalaisia luennoitsijoita mm. Australiasta, Kanadasta, Puolasta, Ranskasta, Saksan liittotasavallasta ja Yhdysvalloista. Kukin piti 45 minuutin luennon ja keskusteluun oli varattu 15 minuuttia esitelmää kohden. Todella korkeatasoiset esitel-

möitsijät käsittelivät mm. seuraavia aiheita: laattatektoniikka, neotektoniikka, merenpinnan vaihtelut, suuret joet ja deltat, suuret merenalaiset maanvieremät, koralliriffit, Sahara, mannerjäätiköt. Opettavaista opettajalle!

Kokoukseen osallistui 5 päivän aikana n. 160 tutkijaa. Kaikkiaan geomorfologiseen työryhmään kuuluu n. 600 jäsentä. Työryhmä tuntuu erittäin aktiiviselta (laajaa julkaisutoimintaa) ja monivivahteiselta (jäseninä maantieteilijöitä, insinöörejä, hydrologeja, geologeja jne.). Voimakkaimmat tutkimusalat ryhmässä ovat olleet: 1. glasiaali- ja kvartaarigeomorfologia, 2. rinteet, ja 3. fluviaalihydrologia. Näiltä aloilta on saatu tuotetuksi paljon myös käytännön elämää palvelevaa aineistoa. Yleisenä mielipiteenä tuntui olevan, että elleivät maantieteilijät tutki näitä aiheita, niin kyllä insinöörit ne hoitavat. On pakko hoitaa!

Vaihto-ohjelman puitteissa laitokselleme vierailee Dr. John Small 13.—26. 5. 1981 väliseksi ajaksi. Hän luennoi tutkijoillemme Etelä-Englannin geomorfologiasta. Mutta hänen kokemuspieriinsä kuuluvat myös Sveitsin jäätiköt, Nigerian ja Kenian pinnanmuodot. Hän on kirjoittanut Suomessakin tunnetun oppikirjan *Study of landforms*.

Isännät olivat tavattoman ystävällisiä hotellinomistajan koiraa lukuunottamatta, joka puri minua ulko-oven aukaistuani. Toivon, että nyt alkanut vaihto-ohjelma voisi edelleen jatkua tulevina vuosina, ja että muutkin pääsevät omin silmin tutustumaan tuohon varsin kehittyneeseen laitokseen ja imemään vaikutteita. Englantilaisessa kartassa metsät merkitään vihreällä, ja pellot jätetään valkeaksi. Meidän maamme ja karttamme on kuin Englannin negatiivi. Hyvällä negatiivilla on yleensä positiivisia vaikutuksia kuvan laatuun.

MATTI SEPPÄLÄ